

SEMINÁRNA PRÁCA v prípade nesplnenia podmienok:

1. ZADANIE: Zhrnutie **klúčových výskumných štúdií** na vybratú tému týkajúcu sa niektorej oblasti, ktoré boli preberané na hodine. Téma by mala byť dostatočne **úzko zameraná** na nejakú otázku, ideálne pomocnú do praxe alebo pre každodenný život. Príklady:

Vhodne vybraná téma: Čo ovplyvňuje výkon študenta na teste? Čo znamená podpora autonómie vo výchove a aký má dopad oproti výchove zameranej na kontrolu? Akým spôsobom sa využívajú poznatky z oblasti persúázie v praxi? Čo redukuje a posilňuje efekt prvého dojmu? Akým spôsobom sa dajú posilniť zdravé stravovacie návyky?

Nevhodne vybraná téma: Čo je to seba-regulácia? Aké najdôležitejšie teórie v sociálnej psychológii poznáme? Kto bol Philip Zimbardo?

Nemá ísť o voľnú úvahu ani referát k faktickým, „učebnicovým“ informáciám – má ísť o zhodnotenie toho, čo výskum zistil k daným otázkam a akým spôsobom. Malo by ísť minimálne o 3 normostrany (písmo 12, riadkovanie 1,5) vrátane zoznamu literatúry, kde problematiku zhrniete, ideálne tak, ako by ste písali súhrn pre čitateľa ktorý sa o danú oblasť zaujíma (vecne, zrozumiteľne a výstižne, bez využívania prvkov umeleckého či hovorového jazyka). Počet zdrojov závisí na tom, aká je daná otázka široká. Stačia aj tri zdroje (podľa pokynov nižšie), musia však byť veľmi dobre a dôsledne spracované. V podstate platí, že cieľom je zodpovedať otázku, ktorú si kladiete, nie využiť určitý počet zdrojov. Ak je zdrojov príliš mnoho, otázka je príliš široká.

2. ZDROJE: Práca ma vychádzať predovšetkým z **primárnych zdrojov**, ktoré priamo popisujú dané výskumné štúdie (viď materiál k popisu typov zdrojov), prípadne sekundárnych zdrojov, ktoré z nich robia závery. Ide v zásade o **zahraničné zdroje dostupné napríklad cez informačné zdroje MU**. Základ je zozbierať niekoľko výskumov k téme a urobiť z nich zhrnutie.

Vhodné zdroje: výskumné štúdie; odborné monografie venované danej téme; prehľadové štúdie (reviews); kapitoly v editovaných vedeckých príručkách (handbooks)

Nevhodné zdroje: komerčné publikácie (knihy a články v časopisoch životného štýlu) pre verejnosť, popularizačné internetové články a akékoľvek ďalšie publikácie, kde autorom nie je odborník v danej oblasti a pôvodné zdroje informácií nie sú dohľadateľné; publikácie prezentujúce názory, ktoré nestoja na overiteľných zdrojoch; základné učebnice psychológie; súhrnné zdroje typu Wikipedia

Tieto princípy spravidla platia pre **všetky práce písané na VŠ**. Používanie subjektívnych, neoverených, neodborných a silno popularizačných zdrojov nie je prípustné. Učebnice aj Wikipedia môžu slúžiť ako dobrý zdroj na získanie prehľadu o terminológii, témach a výskume, tento výskum je ale nutné následne dohľadať a prácu postaviť na ňom!

Je dôležité mať na pamäti, že primárne zdroje sú jediné, ktoré sa obsahom líšia.

V sekundárnych zdrojoch môžete nájsť tie informácie ako v primárnych proste preto, lebo ich

z týchto pôvodných zdrojov vyberajú. Citovať by ste mali pôvodný, primárny zdroj. Sekundárne zdroje sú však výbornou pomôckou na dohľadanie publikácií k určitej oblasti a často obsahujú originálne zhrnutia a myšlienky k väčšiemu množstvu výskumov. Viac k tomuto nájdete v poskytnutých materiáloch.

Plagiátorstvo je použitie cudzieho textu vo svojej práci ako vlastného (aj v prípade jazykových úprav), ale tiež použitie cudzích informácií bez citovania či „recyklovanie“ vlastnej práce vypracovanej v minulosti za iným účelom. V odborných prácach v odboroch založených na empirickej vede sa obyčajne ani nevyužívajú priame citácie v texte (uviedenie priamych formulácií z iného textu v úvodzovkách s citačným odkazom a stranou), pretože to nemá význam. Až na výnimky (napr. presná formulácia nejakej definície alebo kontroverzného záveru, voči ktorému sa chcete ohradiť) je to často znak, že autor nového textu nie je ochotný zdroje spracovať (zamyslieť sa, zhrnúť, dať do súvislostí, porovnať navzájom...), iba ich mechanicky reprodukuje. Takýto prístup nie je pri písaní odborných prác na VŠ prípustný.

3. OBSAH: Práca by mala obsahovať úvod, kde predstavíte otázku, ktorú chcete zodpovedať, môžete popísať, v čom je podstatná, prečo je dobré ju výskumne zodpovedať, dotknúť sa toho, aké môžu byť okolo danej problematiky laické názory a prečo je dôležité vychádzať z faktov a nespoliehať na stereotypy atď. V hlavnej časti je potom dobré predstaviť výskum, prípadne teórie, ktoré danú oblasť riešia. Je dobré popísať, v čom spočíval princíp výskumu (nie je potrebné zachádzať do detailov) a čo sa zistilo. Ideálne je používať bežný spisovný jazyk, tak, aby čitateľ rozumel a text ho dokázal zaujať, pokiaľ sa zaujíma o danú oblasť (to sa odporúča aj z toho dôvodu, že ľudia, ktorí sa snažia vyjadrovať príliš „erudovane“, veľmi často nepoužívajú neznáme výrazy správne). Určite nie je vhodné snažiť sa písať o niečom, čomu sami poriadne nerozumiete, s tým, že používate komplikovaný a vágny jazyk, aby ste zakryli tieto problémy!

Na výskumné zistenia je dobre následne nejako reagovať: Na čo teda poukazujú, čo by to znamenalo pre prax, čo sa na ich základe dá odporúčať, aké prípadne vnímate nedostatky či limity (napr. čo výskum nerieši, aké sú možné prekážky zavedenia daných odporúčaní do reálnej praxe, ako sa dané princípy prejavujú v každodennom živote (uviesť príklady) a ako pomáha daný výskum či teória situáciu riešiť...

4. FORMÁLNA ÚPRAVA: Treba zachovať základnú formálnu úpravu vhodnú pre odborné práce na VŠ. Práca by mala obsahovať minimálne meno a UČO, názov predmetu, v ktorom je práca odovzdávaná, semester a nadpis. Odporúča sa používať niektoré zo štandardných písíem veľkosti 12, riadkovanie 1,5, zarovnanie z oboch strán alebo aspoň vľavo.

5. CITOVANIE: Na konci práce je uvedený označený **zoznam literatúry**, na ktorý priamo odkazujú **citačné odkazy v texte** a ktorý je spracovaný podľa určitej citačnej normy (napr. ISO-690, APA). Základom akejkoľvek odbornej práce je správne prisúdenie zdroja, z ktorého pochádza určitá informácia, danému zdroju.

Citačný záznam možno vygenerovať pre danú publikáciu v Google Scholar (kliknúť na úvodzovky) v niekoľkých formách, nie sú ale vždy úplne správne a presné, preto ich treba dopraviť. Pokiaľ Google Scholar danú publikáciu neobsahuje, je to obyčajne znak, že nejde o plnohodnotnú odbornú publikáciu.

Základné citačné vzory podľa APA:

Zoznam literatúry

Článok vo vedeckom časopise:

Priezvisko, M., Priezvisko, M., & Priezvisko, M. (2021). *Názov článku písaný ako veta, bez veľkých písmen. Názov Časopisu Kurzívou s Veľkými Začiatočnými Písmenami*, 1(2), 21–26.

(Autori sa uvádzajú vždy v tom poradí, v ktorom sú uvedení na publikácii. Za nimi ide do zátvorky rok vydania. Za názvom časopisu ide kurzívou ročník (number) a hneď za to – pokiaľ sa ročníky delia na čísla – číslo (issue), už bez kurzívy. Na konci je rozsah strán.)

Kapitola v editovanej knihe (pokiaľ každú kapitolu napísal iný autor/autori):

Priezvisko, M., Priezvisko, M., & Priezvisko, M. (2021). *Názov kapitoly písaný ako veta: Bez veľkých písmen*. In M. M. Priezviskoeditora, *Názov knihy kurzívou písaný ako veta*, 3rd ed. (pp. 21–26). Vydavateľstvo.

(Pokiaľ ide o niekoľké vydanie v poradí, uvádza sa za názov číslo v angličtine bez kurzívy. Pamätajte, že editor nie je autor publikácie a neuvádza sa určite ako autor kapitoly.)

Monografia (celú knihu napísal jeden autor/kolektív autorov):

Priezvisko, M., & Priezvisko, M. (2021). *Názov knihy kurzívou ako veta*. Vydavateľstvo.

V texte udávame citačný odkaz do zátvorky. Vždy sa dáva tam, kde prvý raz spomenieme výskum, prípadne hneď za tvrdenie, aby bolo jasné, ktorú informáciu sme zo zdroja prevzali. Nikdy sa neuvádza prostý zoznam zdrojov na konci odseku! Príklady:

Jedna štúdia (Smith, 2019) skúmala vplyv...

Predošlé výskumy poukazujú na to, že sebahodnotenie nesúvisí s výkonom (Smith & Jones, 2018; Smith et al., 2016a, 2016b). V prípade viac než 2 autorov uvádzajte len prvého autora a skratku et al. (iba v texte, v zozname literatúry sa vypisuje kompletný kolektív). Ak má viacero publikácií rovnakú formu citačného odkazu, používajú sa písmená a, b, c... podľa poradia v zoznam.

Podľa Jonesa (2022) možno tieto výsledky interpretovať troma spôsobmi...

Rok musí byť uvedený v zátvorke ako citačný odkaz vždy, meno iba v prípade, že sme ho nepoužili vo vete. Rok je vždy bezprostredne za menom.

Tento spôsob odkazovania je možný použiť aj u normy ISO-690. Zoznam literatúry je vždy v abecednom poradí. Všetky záznamy v zozname literatúry musia nasadať na citačné odkazy v texte a naopak, všetky odkazy v texte musia odkazovať na záznam v zozname literatúry.

6. SPÔSOB PÍSANIA – VYJADROVANIE V ODBORNEJ PRÁCI

Nižšie je príklad citovania v študentskej práci (úryvok z bakalárskej práce, Svobodová, 2019). Všimnite si, že autorka podáva z citovanej literatúry faktické informácie, ktoré sú uvedené tak, že je úplne jasné, ktorá informácia pochádza z ktorého zdroja. V práci určite nemusí ísť iba o prosté referovanie toho, s čím prišiel niekto iný, avšak vstupy autora by mali byť podávané ako závery z faktov (výsledky výskumov či iné pozorovania) s mierou istoty podľa toho, nakoľko je tvrdenie reálne podložené, aké sú dôkazy silné a do akej miery existujú aj alternatívne vysvetlenia (napr. „*Tieto výsledky môžu poukazovať na... Z toho by sa dalo usúdiť, že... Jedným z možných vysvetlení je, že... Najpravdepodobnejším vysvetlením môže byť... Tieto výskumy silne podporujú myšlienku, že...*“). Nemalo by ísť o vlastné nepodložené názory či pocity alebo neoprávnené zovšeobecnenia pozorovaní zo života či silné tvrdenia o povahe ľudského správania, spoločnosti atď. bez uvedenia zdroja, ktoré bývajú časté v laickej diskusii (*Ja si však myslím, že... Zo života vieme, že... V súčasnej dobe sa čoraz viacej stretávame s negatívnym správaním... Podľa môjho názoru to môže byť...*). Cieľom je ukázať, že si uvedomujeme na základe čoho k záveru dochádzame, a pokiaľ ide len o subjektívny pocit, že sme voči nemu dostatočne kritickí (napr. *Ľuďom sa môže zdať, že... Mohli by sme si klásť otázku, či by to nemohlo byť spôsobené... Výskum však túto myšlienku podporuje len čiastočne, a síce... Alternatívnym vysvetlením by mohlo byť... Stretávame sa s názorom, že... avšak...*). Subjektívne názory, ktoré nevychádzajú z transparentných a kriticky overiteľných argumentov či dát, nemajú v odborných prácach miesto, pretože reálne neinformujú, naopak môžu zavádzať.

PRÍKLAD PRÁCE S ODBORNÝMI ZDROJMI ZO ŠTUDENTSKEJ PRÁCE (citačná norma APA):

Autoři Lupien, Seery a Almonte (2010) v návaznosti na studii Jordana et al. (2003) rozlišovali vysoké sebehodnocení podle míry sebehodnocení explicitního a implicitního. Jejich studie však defenzivní a bezpečné sebehodnocení nazývají disrepančním a kongruentním. Ve své práci se autoři zaměřovali na vztah defenzivního sebehodnocení a strategie sebeznevýhodnění. Sebeznevýhodnění autoři považují za formu defenzivní strategie. Podle vzoru studie Jordana et al. (2003) autoři měřili defenzivní a bezpečné sebehodnocení pomocí Rosenbergovy škály sebehodnocení a implicitního asocičního testu. Na základě těchto měření byli účastníci rozděleni na lidi s kongruentním a s disrepančním sebehodnocením. Autoři dále prováděli testování pomocí hry, která však byla účastníkům představena jako nonverbální inteligentní test. Účastníci byli přesvědčeni, že se zúčastňují výzkumu, jak hudba působí na fyziologické reakce a výkon v testu neverbální inteligence. Účastníkům bylo zároveň řečeno, že neverbální inteligentní test ukazuje buď pouze vysoké schopnosti, nebo naopak jenom nízké schopnosti. Autoři předpokládali, že lidé, kteří vykazují defenzivní sebehodnocení, budou spíše využívat strategie sebeznevýhodnění pro obranu svého sebehodnocení. Každý účastník měl možnost si zvolit z výběru nahrávek, které budou při vykonávání testu poslouchat. Nahrávky ve výběru byly výzkumníky seřazeny podle míry možného rozptýlení účastníka. Výsledky ukázaly, že lidé, kteří vykazovali defenzivní sebehodnocení, měli oproti jedincům s bezpečným sebehodnocením tendenci si vybrat z nahrávek, které byly výzkumníky označeny jako více rozptýlující. Stávalo se tak ale pouze v případech, kdy byl účastník uvědomen, že test ukazuje pouze vysoký výkon. Tato studie ukazuje, že lidé s defenzivním sebehodnocením mají tendenci využívat sebeznevýhodnění jako preventivní obranné strategie. Zároveň tak účastníci reagovali pouze v případě, kdy cítili, že jejich sebehodnocení by mohlo být ohroženo (tj. v situaci, která byla pro ně výzvou). V případě, kdy test měl ukazovat pouze nízké výsledky, a tudíž byla

situace nenáročná, rozdíly mezi skupinami zjištěné nebyly. Autoři se proto domnívají, že využití sebeznevýhodnění je vyvoláno spíše potenciální negativní zpětnou vazbou.

Další studie, kterou lze v tomto směru zmínit, se zabývala mírou seberegulace u jedinců disponujících vysokým sebehodnocením. Lambird a Mann (2006) vycházeli z předešlého výzkumu, zabývajícího se nižší seberegulací u jedinců s vysokým sebehodnocením (Baumeister, Heatherton, & Tice, 1993; Smith, Norell, & Saint, 1996). Baumeister et al. (1993) uvádějí, že i když je vysoké sebehodnocení obecně chápáno jako adaptivní a žádoucí, může přinést negativní důsledky pro seberegulaci. Autoři se domnívají, že se tak děje v případech, kdy hlavním cílem jedince je ukázat své schopnosti a podrobit zkoušce v daném úkolu nebo situaci své sebehodnocení. Studie Baumeistera et al. (1993) prokázala, že jedinci s vysokým sebehodnocením vykazují nižší míru seberegulace v situacích, kdy dostali negativní zpětnou vazbu, která ohrožovala jejich sebehodnocení. Lambird a Mann (2006) zjistili, že vyšší míra sebehodnocení byla pouze nevýhodou pro nižší míru seberegulace. Zároveň sledovali míru seberegulace u jedinců s defenzivním sebehodnocením. Autoři uvádí, že lidé s defenzivním sebehodnocením mají sebehodnocení křehké, které může být narušeno při negativní zpětné vazbě. Negativní zpětná vazba u těchto jedinců totiž může vést k pochybnostem o své vlastní hodnotě. Autoři této studie vyvodily podobné závěry jako Baumeister et al. (2003) a to, že defenzivní jedinci mají tendenci reagovat nižší mírou seberegulace při negativní zpětné vazbě než jedinci s bezpečným sebehodnocením. Naopak jedinci s bezpečným sebehodnocením byli po negativní zpětné vazbě více motivováni svůj výkon zlepšit.

Literatura:

Baumeister, R. F., Heatherton, T. F., & Tice, D. M. (1993). When ego threats lead to self-regulation failure: Negative consequences of high self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(1), 141.

Jordan, C. H., Spencer, S. J., Zanna, M. P., Hoshino-Browne, E., & Correll, J. (2003). Secure and defensive high self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(5), 969 - 978.

Lambird, K. H., & Mann, T. (2006). When do ego threats lead to self-regulation failure? Negative consequences of defensive high self-esteem. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(9), 1177-1187.

Lupien, S. P., Seery, M. D., & Almonte, J. L. (2010). Discrepant and congruent high self-esteem: Behavioral self-handicapping as a preemptive defensive strategy. *Journal of Experimental Social Psychology*, 46(6), 1105-1108.

Smith, S. M., Norrell, J. H., & Saint, J. L. (1996). Self-esteem and reactions to ego threat: A (battle)field investigation. *Basic and Applied Social Psychology*, 18(4), 395-404.